

GI UNGDOMMEN IDRETT FØR ALKOHOLEN TAR DEM! - BRUK AV RØYK, SNUS OG ALKOHOL BLANT TOPPIDRETTSELEVER OG KONTROLLER

Martinsen M¹, Sundgot-Borgen J²

¹ Senter for idrettsskedeforskning, ²Seksjon for idrettsmedisinske fag, Norges idrettshøgskole, Oslo

Innledning: Andelen unge norske eliteidrettsutøvere som røyker, snuser og drikker alkohol er ukjent. **Hensikt:** Å kartlegge andelen toppidrettselever og kontroller som røyker, snuser og drikker alkohol. **Metode:** Førsteklasseelever ved 16 toppidrettsgymnas (n=682) og to tilfeldig valgte videregående skoler (kontroller, n=423) ble invitert til å være med i studien. Totalt besvarte 606 utøvere (89%) og 356 kontrollerelever (84%) på spørsmål om idretts- og aktivitetshistorie, treningsbelastning, helse og bruk av røyk, snus og alkohol. Statistiske analyser ble gjort ved uavhengig t-test, kji-kvadrat test og multipl logistisk regresjonsanalyse. **Resultater:** En høyere andel kontrollerelever enn utøvere oppga at de røyket daglig eller av og til (17% vs. 1%, p<0,001). Det var ingen kjønnsforskjell i andelen røykere i noen av gruppene. En høyere andel kontrollerelever enn idrettselever brukte snus daglig eller av og til (31% vs. 17 %, p<0,001), og flere gutter enn jenter ved både kontrollskolene (36% vs. 24%, p=0,012) og toppidrettsgymnasene (19% vs. 12%, p=0,028) oppga dette. Videre var det flere utøvere i lagidretter enn individuelle idretter som snuste (21% vs. 9%, p<0,001). En større andel kontrollerelever enn utøvere rapporterte at de drikker alkohol minst en gang i måneden (46% vs. 11%, p<0,001). Det var ingen kjønnsforskjell i andelen som oppga å drikke alkohol i noen av gruppene, og ingen forskjell mellom utøvere i lagidretter og individuelle idretter (12% vs. 9%, p=0,288). Innad i kontrollgruppen var det høyere risiko for røyking blant elever som ikke deltok i organisert idrett (OR: 4,5, 95% konfidensintervall: 2,1 til 9,7). Det ble ikke funnet en slik sammenheng for bruk av snus (OR: 1,4, 95% konfidensintervall: 0,9 til 2,3) eller alkohol (OR: 1,2, 95% konfidensintervall: 0,7 til 1,8). **Konklusjon:** Resultatene viser at andelen som oppgir bruk av snus, alkohol og røyk er lavere blant toppidrettselever enn kontroller. Blant kontrollerelevne var det lavere risiko for røyking, men ikke alkohol- eller snusbruk blant elever som drev med organisert idrett.

Senter for idrettsskedeforskning er etablert ved Norges idrettshøgskole med økonomisk støtte fra Kulturdepartementet, Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité, Norsk Tipping AS og Helse Sør-Øst. Prosjektet er støttet økonomisk av Olympiatoppen.